

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Neiger M. Tibor ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Rádi Péter ügyvéd által képviselt **alperes** ellen a Pest Megyei Bíróság előtt - megismételt eljárásban - 11.G.23.829/2007. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.120/2009/22. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. szeptember 28-án megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.120/2009/22. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 100.000 (Egyszázezer) Ft felülvizsgálati perköltséget és az Államnak - külön felhívás alapján - 450.800 (Négyszázötvenezer-nyolcszáz) Ft le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az alperes a felperes részleges átalakulása folytán - kiválással - 1999. VI. 18-i hatállyal jött létre. A felperes 2000. december 1-től végelszámolás alá került, 2002. január 14-óta pedig felszámolás alatt áll.

A felperes 2004. február 6-án előterjesztett keresetében 7.513.436 Ft és ennek 2000. augusztus 7-től járó kamatai tekintetében kérte az alperes marasztalását. Előadása szerint az alperessel megkötött

adásvételi szerződések alapján vételár címén 12.866.013 Ft összegű, az alperes által is elismert követelése keletkezett az alperessel szemben, mely „kompenzálások folytán” 7.513.436 Ft-ra csökkent. Keresetét a Ptk. 365. § /1/ bekezdésére és 242. § /1/ bekezdésére alapította.

Az alperes arra hivatkozással, hogy a felperesnek nem tartozik, a kereset elutasítását kérte.

Csatolta a mindkét fél aláírásával ellátott, 2000. szeptember 18-án kelt kompenzáló levelet, melyben a felperes jogos követelésének összegét 10.482.836 Ft-ban állapították meg, továbbá az ugyancsak mindkét fél képviselője által aláírt, 2000. október 18-án kelt „engedményezési megállapodás” elnevezésű iratot, melyben a felek abban állapodtak meg, hogy az alperes a 10.482.836 Ft összegű elismert tartozását akként fizeti meg a felperes részére, hogy a felperes APEH-nél vezetett adófolyószámlájára állami kezesség beváltás adónemre hivatkozással 8.352.836 Ft-ot, a felperes APEH-nél vezetett ÁFA számlájára pedig 2.130.000 Ft-ot felperesi tartozásként átutal. Az alperes saját bankszámla kivonatával igazolta, hogy e megállapodásnak megfelelően 2000. október 20-án teljesítette az átutalást.

A felperes alaptalannak találta az alperes védekezését. Hivatkozása szerint az APEH 1997. tavaszán akként döntött, hogy a felperes állami garanciavállalással érintett és még fennálló 13.966.400 Ft meg nem fizetett hiteltartozását visszatérítendő állami támogatásként tartja nyilván. Az átalakulás során azonban az APEH felé fennálló ezen tartozást a peres felek a vagyonmegosztás arányának megfelelően megosztották, így ebből az összegből a felperest 839.400 Ft, az alperest pedig 13.127.000 Ft megfizetése terhelte. Az alperes tehát 2000. október 20-án 8.352.836 Ft-nak a felperes adófolyószámlájára való átutalásával nem a felperes APEH tartozását fizette meg, így vételár címén jelenleg is tartozik a felperesnek. A felperes előadása szerint 1999. szeptember 6-án megkötött megbízási szerződés alapján az alperes végezte a felperes könyvelését és látta el az ezzel összefüggő számviteli, pénzügyi feladatokat. Nem tájékoztatta azonban az APEH-et a 13.966.400 Ft megosztásáról, - végül az APEH kezdeményezett 2001. decemberében felszámolási eljárást a felperessel szemben - a 2000. október 18-i megállapodás megkötésekor pedig megtévesztette a felperes képviselőjét, eltitkolta előtte, hogy az átutalással az alperes valójában saját adótartozását fizeti meg. A felperes arra is hivatkozott, hogy mindezekre tekintettel a 2000. október 18-i megállapodás jóerkölcsbe ütközik, ezért semmis és ugyanezt a megállapodást tévedés, megtévesztés, illetve közös téves feltevés címén is megtámadta.

Az alperes vitatta a megállapodás érvénytelenségét, és a felperes vele szembeni tartozásaira hivatkozással beszámítási kifogást is előterjesztett.

A Pest Megyei Bíróság 11.G.20.600/2004/34. számú ítéletében - arra alapítottnak, hogy a 2000. X. 18-i megállapodás a Ptk. 210. § /1/ bekezdése szerint érvénytelen szerződés volt, beszámítási kifogás előterjesztésének pedig nem volt helye - az alperest a keresettel egyezően marasztalta.

A Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.211/2006/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. E határozat szerint a felperes a 2000. október 18-i megállapodás megtámadásával elkésett, a szerződés semmisségére pedig alaptalanul hivatkozott, az alperes tehát érvényes szerződés alapján teljesítette vételár címén fennálló tartozását.

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Gfv.XI.30.050/2007/5. számú végzésével a fentebb ismertetett első és másodfokú ítéleteket hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A határozat indoklásában kifejtettek szerint ugyan a másodfokú bíróság helyesen foglalt állást a szerződés megtámadása tekintetében, de lényeges eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy bizonyítás felvétele nélkül, és az eljárást egyfokúvá téve határozott a semmisség fennállásáról. Az új eljárásban ezért az elsőfokú bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a perbeli megállapodás nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközött-e.

Az új eljárásban a Pest Megyei Bíróság szakértői vélemény beszerzése után hozta meg 11.G.23.829/2007/31. számú ítéletét, melyben az alperest 7.513.436 Ft és ennek 2000. augusztus 7-től járó kamataiban marasztalta.

Az ítélet szerint a 2000. október 18-i okiratnak már az elnevezése is alkalmas volt a felperes megtévesztésére, mert az nem engedményezési megállapodás volt, hanem azt határozta meg, hogy az alperes milyen módon köteles a felperes felé fennálló vételár tartozásának megfizetésére. A megállapodás azért minősült nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek, mert az alperes pontosan tudta, hogy a vállalt átutalással saját tartozását és nem a felperes vételár követelését egyenlíti ki. Könyvelési ismereteivel visszaélve „hagyta” a teljes adótartozást a felperes adófolyószámlájában és könyvelésében, kihasználva a helyzetet, elérte az alperes érdekeit szolgáló megállapodás megkötését.

Hangsúlyozta az első fokú bíróság, hogy az alperes nem tüntette fel könyvelésében az őt terhelő 13.127.000 Ft összegű adótartozást, ugyanakkor nincs adat arra, hogy ezt az összeget már befizette volna. Az alperes 2000. október 20-i átutalása folytán az APEH a felperes folyószámláján 8.353.152 Ft-tal csökkentette az állami

kezeségbevéáltás adónemben feltüntetett 13.966.400 Ft összegű adótartozást, de ezzel az átutalással az alperes a ráeső adótartozását is csak részben fizette meg, a felperes felé fennálló vételár tartozása pedig nem csökkent. Nem csökkentette a vételár tartozást az ÁFA adónemre megfizetett 2.130.000 Ft sem.

Az első fokú ítélet szerint a beszámítási kifogás előterjesztését az 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 38. §-ának /3/ bekezdése kizárta.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.120/2009/22. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság a másodfokú eljárás során kirendelt igazságügyi könyvszakértő véleményében írtakra figyelemmel a tényállást kiegészítette azzal, hogy 2000. október 18-án a felperes könyveiben 893.084 Ft, az alperes könyveiben pedig 13.127.000 Ft visszatérítendő állami támogatásból származó adótartozás szerepelt, a felperes nyilvántartotta az alperessel szembeni 10.482.836 Ft vételár követelését, az alperes pedig az ugyanilyen összegű vételár tartozását. Tényként állapította meg, hogy a felperes adófolyószámláján nyilvántartott 13.966.400 Ft visszatérítendő állami támogatás megosztásáról nem történt intézkedés, és amikor az alperes 2000. október 20-án az APEH számlára 8.352.836 Ft-ot átutalt, ebből az összegből csak 839.084 Ft volt a felperesre jutó adótartozás 7.513.952 Ft átutalásával saját adótartozását csökkentette.

A jogerős ítélet szerint önmagában a megtévesztő magatartás nem elegendő a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés megállapítására. Ehhez olyan többlettényállási elem fennállása szükséges, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy a szerződés tartalma, célja, vagy joghatása folytán nyilvánvalóan - különösebb bizonyítás nélkül is megállapíthatóan - sérti a társadalom kialakult erkölcsi felfogását. A másodfokú bíróság szerint pontatlan az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az alperes tudta, hogy „saját” adótartozását fizeti ki, ugyanis a 13.966.400 Ft összegű adótartozást az APEH a felperes tartozásaként tartotta nyilván, az legfeljebb a peres felek belső viszonyában minősülhetett az alperes saját tartozásának. A perben már nem bírálható el, hogy a felperes elhunyt elnöke tévedésben volt-e a szerződés megkötésekor, az alperes a megbízási jogviszony keretében tanúsított esetleges megtévesztő magatartását pedig nem az erkölcsi szabályok alapján kell megítélni. Nincs jelentősége annak sem, hogy a 2000. október 18-i megállapodás csak a per során került elő, mert a felperes elnökének - aki a megállapodást aláírta - a megállapodás tényéről és annak tartalmáról is tudnia kellett. A nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a felszámoló tudott-e a megállapodásról és hogy az alperes miként szerepeltette a perbeli összeget mérlegeiben, a szövetkezet elnökének 2002.

februári halálából pedig csak az következik, hogy tanúkénti kihallgatására már nem kerülhet sor.

A másodfokú bíróság szerint a másodfokú eljárásban beszerzett könyvszakértői vélemény nem támasztja alá azt a felperesi állítást, hogy nem volt tisztában az adótartozásként nyilvántartott összeggel. Ellenkezőleg a felperes végelszámolójának 2001. február 20-án kelt, az APEH-hez intézett levele arra utal, hogy a felperes erről már 1999. augusztusában tudott, mert ekkor értesítette az adóhatóságot az adótartozás megosztásáról. Nincs jelentősége az 1990. évi XCI. törvény (Art.) 23. § /8/ bekezdése esetleges megsértésének sem a megállapodás jóerkölcsbe ütközése szempontjából.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy nincs olyan többlettényállási elem, amelyből a támadott megállapodás nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközését meg lehetne állapítani.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 200. § /2/ bekezdésének megsértésére hivatkozással a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a Pest Megyei Bíróság 11.G.23.829/2007/31. számú ítéletének helybenhagyását kérte. Felülvizsgálati kérelmét az alábbiakkal indokolta:

A Legfelsőbb Bíróság Gfv.XI.30.050/2007/5. számú végzése előírta az elsőfokú bíróság számára annak könyvszakértői bizonyítás útján történő tisztázását, hogy az alperes eleget tett-e a megosztás folytán őt terhelő adófizetési kötelezettségének, illetve, hogy a megállapodás alapján a saját adótartozását teljesítette-e. A Fővárosi Bíróság ezt az útmutatást nem vette figyelembe. Megállapította, hogy a felperes adófolyószámláján nyilvántartott 13.966.400 Ft visszatérítendő állami támogatás megosztásáról nem történt intézkedés, de ennek következményeit nem vonta le. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az alperes a megbízási szerződés 5.) pontjában foglaltakat megsértve nem intézkedett az APEH-nél az adótartozás megosztásáról. Ebből következően 2000. október 20-i átutalással ugyan a felperes folyószámláján nyilvántartott felperesi adótartozás csökkent, de valójában az alperes nem a felperes adótartozását csökkentette, hanem saját adótartozását teljesítette. A semmisség megállapításához pedig önmagában ez is elegendő.

Az alperes saját adótartozását elrejtette az állami adóhatóság elől és másra hárította. Ezzel azt érte el, hogy adótartozását elévülés miatt már nem kell megfizetnie.

Az alperes a 2000. X. 18-ai megállapodás megkötésekor megtévesztő módon járt el és minden megtévesztő magatartás jóerkölcsbe ütközik. Az alperes a megállapodás megkötését még saját könyvvizsgálója előtt is titkolta. Ezt bizonyítja, hogy saját könyvelésében nem tüntette fel az átutalás után a felperes felé fennálló vételtartozás csökkenését és az átutalás tényét a felperes könyveiben sem rögzítette. Arról sem tájékoztatta az alperes sem

saját könyvvizsgálóját, - aki egyben a felperes könyvvizsgálója is volt - sem a felperes végelszámolóját, majd felszámolóját, hogy a felperes adófolyószámláján változatlanul 13.966.400 Ft összegű adótartozás szerepel, holott tudnia kellett, hogy ez az összeg nem azonos a felperes könyveiben nyilvántartott adótartozással. A megállapodás titokban tartása önmagában is alkalmas a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés megállapítására. Ennek ellenkezőjét tévesen állapította meg a jogerős ítélet.

Az fel sem merültetett, hogy a felperes visszakövetelje az APEH-től az alperes által átutalt összeget, ugyanis mivel az 1997. évi CXIV. törvény (1997. évi Gt.) 79. §-a /4/ bekezdésének utolsó mondata folytán a szétválási szerződésben rögzített kötelezettségek teljesítéséért a jogutód gazdasági társaságok egyetemleges felelősséggel tartoztak, ezt az összeget az alperes jogszerűen tartotta magánál.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, vizsgálhatta felül és arra a megállapításra jutott, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból az nem jogszabálysértő.

A felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróságnak kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül állapította-e meg, hogy a 2000. október 18-i megállapodás nem minősült nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző megállapodásnak, és jogszabálysértés nélkül döntött-e erre alapítottnan az első fokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasításáról.

A Ptk. 200. § /2/ bekezdése a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződést lényeges hibában szenvedő és emiatt a kívánt joghatás kiváltására nem alkalmas semmis szerződésnek minősíti. Nem határozza meg, hogy mely tényállási elemek fennállása esetén lehet a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközést megállapítani, de a bírói gyakorlat ma már egységes abban, hogy azon szerződések minősülnek nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződésnek, melyek tartalmukat, céljukat, vagy joghatásukat tekintve nyilvánvalóan sértik az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat, a társadalom erkölcsi értékítéletét, ha nem egyeztethetők össze az üzleti élet tisztességesen gondolkodó résztvevőinek értékítéletével.

Annak nyilván nem volt jogi akadály, hogy a peres felek megállapodásban rögzítsék, az alperes vételár címén fennálló tartozásának összegét és annak megfizetésére az alperes oly módon vállaljon kötelezettséget, hogy a tartozás összegét a felperes APEH-nél vezetett adófolyószámlájára, illetve ÁFA-számlájára utalja át. A felperes azért tartotta ezt a megállapodást nyilvánvalóan

jóerkölcsbe ütközőnek, mert utóbb felismerte, hogy az adott esetben az alperes ily módon való teljesítésével nem jutott hozzá vételár címén fennálló követeléséhez és pedig az alperes részéről a szerződéskötést megelőzően, a szerződéskötés során és a szerződéskötést követően tanúsított mulasztó, a valóságot elhallgató és megtévesztő magatartás miatt.

Tény, hogy az APEH a felperes adófolyószámláján 1997. tavaszától nyilvántartott állami kezességbevéltás adónemben 13.966.400 Ft összegű adótartozást, melyet a felek a részleges átalakulás során a vagyonmegosztás arányának megfelelően megosztottak. Az átalakulási vagyonmérlegekben szerepelt, hogy ebből az összegből felperes terhére 839.400 Ft, az alperes terhére pedig 13.127.000 Ft esik, és mindkét fél ennek megfelelően át is vezette könyvelésébe a megosztás folytán őt terhelő adótartozás összegét. Ennek megfelelően 2000. október 18-án is a felperes könyvelése 839.400 Ft összegű, az alperesé pedig 13.127.000 Ft összegű állami támogatásból származó adótartozást tartott nyilván. Ugyanakkor az is tény, hogy a felperes APEH-nél nyilvántartott adófolyószámláján továbbra is 13.966.400 Ft összegű adótartozás szerepelt, ennek pedig - a másodfokú eljárás során beszerzett szakértői vélemény szerint - az volt az oka, hogy az APEH nem szerzett tudomást az adótartozás megosztásáról, erről sem a felperestől, sem az alperestől nem kapott értesítést. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a peres felek bármelyike, mint az adótartozás megosztásában érintett személy gondoskodhatott volna arról, hogy az adótartozás megosztásáról az APEH tudomást szerezzon. A felperes is bejelentethette volna az adótartozás megosztását, figyelemmel kísérelhette volna, hogy saját folyószámláján megtörtént-e a megváltozott összegű adótartozás rögzítése és az is elvárható lett volna, hogy az adófolyószámláján nyilvántartott adatokról a 2000. október 18-i megállapodás megkötése előtt tájékozódjon. A szerződéskötéskor kellő gondosságot nem tanúsító felperes nem hivatkozhat a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésére arra alapítottnak, hogy az alperes elrejtette saját adótartozását az APEH elől, elmulasztotta a szükséges intézkedések megtételét az APEH felé, a felperes előtt pedig elhallgatta, hogy a felperes adófolyószámláján még mindig 13.966.400 Ft adótartozás szerepel.

Nem vitás, hogy az alperes nemcsak a vagyonmegosztásban érintett egyik fél volt, hanem egyben az a személy is, aki 1999. nyarától 2000. decemberéig megbízási szerződés alapján végezte a felperes könyvelését. Amennyiben ebben a minőségében nem a felperes érdekében és nem a felperes utasítása szerint látta el a rábízott ügyet, így pl. elmulasztotta az adóhatóság felé őt terhelő bejelentési kötelezettségét, a felperes a megbízási szerződés szabályai szerint léphetett fel az alperessel szemben. A megbízottként eljáró alperes szerződésszegő magatartása miatt

azonban a 2000. október 18-i megállapodás nyilvánvalóan jóerkölcsbe való ütközését megállapítani nem lehet.

A Legfelsőbb Bíróság az alperes magatartását a megbízotti minőségétől függetlenül mint a vagyonomegosztásban érintett és a felperes adósának minősülő személy magatartását is vizsgálta. Nem találta bizonyítottnak, hogy az alperes azon céltól vezérelve, hogy a felperes jogainak csorbításával jogtalan vagyoni előnyhöz jusson, tudatosan törekedett volna arra, hogy az adóhatóság előtt az adótartozás megosztásának ténye titokban maradjon, hogy se a felperes - alperessel közös - könyvelője, se későbbi végelszámolója, majd felszámolója ne szerezzen tudomást arról, hogy a felperes adószámláján a megosztás ellenére 13.966.400 Ft összegű adótartozás szerepel. Ennek bizonyítása hiányában pedig a perbeli megállapodás nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésének minősítése fel sem merülhet. Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felperes végelszámolójának az APEH-hez 2001. február 8-án intézett leveléből - melynek csatolására 2008. szeptember 10-én került sor - egyértelmű, hogy a felperes képviselője már néhány héttel a perbeli megállapodás megkötése után felismerte az APEH által küldött egyenlegközlő alapján, hogy az adótartozás megosztásáról az APEH-nek nincs tudomása.

A perbeli megállapodás nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésének megállapítása szempontjából nincs jelentősége azon felperesi állításnak sem, hogy a megállapodás megkötését az alperes titokban tartotta. A felperes előtti titokban tartásra azért nem hivatkozhat alappal a felperes, mert a megállapodást a felperes törvényes képviselője aláírta.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A felperes eredménytelenül nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, ezért a Pp. 270. § /1/ bekezdése, 78. § /1/ bekezdése, a 32/2003./VIII.22./ IM rendelet 3. § /5/ és /6/ bekezdése, valamint a 6/1986./VI.26./ IM rendelet 13. § /2/ bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes ügyvédi munkadíj formájában felmerült perköltségét, valamint a Magyar Állam javára az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ügyvédi munkadíj összegét a Legfelsőbb Bíróság mérsékelt mértékben, de ÁFA-val növelt összegben határozta meg.

Budapest, 2010. szeptember 28.

.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke
.Lőrincz Györgyné sk.előadó-bíró
Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.bíró